

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/171412,To-sabotaz-to-celowa-roбота-oficerowie-Wojska-Polskiego-II-RP-inwigilowani-przez.html>
19.04.2024, 20:43

„To sabotaż, to celowa robota” - oficerowie Wojska Polskiego II RP inwigilowani przez organy represji PRL w katalogach Biura Lustracyjnego IPN [tekst+audio]

Data publikacji 30.09.2022

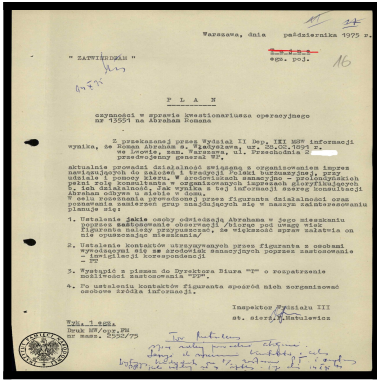
Gen. Roman Abraham - dowódca Wielkopolskiej Brygady Kawalerii i gen. Jan Jagmin-Sadowski - dowódca Grupy Operacyjnej „Śląsk”, oraz Mieczysław Galicki - porucznik 5 Pułku Lotniczego w Lidzie, a następnie pilot w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie - ich wpisy zostały umieszczone w katalogu osób inwigilowanych przez aparat represji PRL, uzupełnionym ostatnio przez Biuro Lustracyjne Instytutu Pamięci Narodowej.

Roman Abraham (1891-1976) - generał brygady WP - dowódca Wielkopolskiej Brygady Kawalerii w kampanii 1939 r.

W latach 1914-1918 służył w armii austro-węgierskiej walcząc na frontach I wojny światowej, od 1918 w Wojsku Polskim. Brał udział w walkach polsko - ukraińskich o Lwów i Przemyśl.

Podczas wojny polsko - bolszewickiej 1920 r. zorganizował specjalny oddział Detachment rtm. Abrahama, który toczył walki z atakującą Lwów 1 Armią Konną Budionnego. 17.08.1920 r. batalion z tego oddziału dowodzony przez kapitana Zajączkowskiego stoczył pod Zagórzem bitwę z wielokrotnie silniejszymi oddziałami bolszewickimi. Podczas całodziennego starcia prawie wszyscy polscy żołnierze wraz z dowódcą polegli w bohaterskiej walce, opóźniając natarcie bolszewików na Lwów, i dając miastu niezbędny czas na przygotowanie obrony.

Po zakończeniu wojny Roman Abraham pełnił w Wojsku Polskim różne funkcje dowódcze i szkoleniowe. W latach 1930 -1931 był posłem do Sejmu RP wybranym z ramienia BBWR. Od 1937 dowodził Wielkopolską Brygadą Kawalerii. 19 marca 1938 r został awansowany na generała brygady.

W kampanii obronnej 1939 r. dowodzona przez gen. Romana Abrahama Wielkopolska Brygada Kawalerii wyróżniła się w walkach toczonych przez Armię „Poznań”, w szczególności w bitwie nad Bzurą. Sam generał okazał się jednym z najlepszych polskich dowódców w tej kampanii. Wraz z częścią swoich kawalerzystów przedarł się do oblężonej Warszawy, gdzie dowodząc sformowaną z rozbitych oddziałów „Zbiorczą Brygadą Kawalerii”, został ciężko ranny. Aresztowany przez Niemców w Szpitalu Ujazdowskim 15.10.1939 r. Po ciężkim śledztwie wysłany do obozu jenieckiego w Niemczech. Przez kolejną lata wojny przebywał w różnych oflagach na terenie Niemiec, dwukrotnie podejmując próbę ucieczki z niewoli.

W 1945 r. powrócił do Polski. Ponieważ władze komunistyczne uniemożliwiły mu powrót do wojska, pracował na różnych stanowiskach w administracji cywilnej (między innymi w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym, PCK oraz spółdzielni inwalidów).

Inwigilowany przez komunistyczną policję polityczną zwany Urzędem Bezpieczeństwa od końca lat 40. W latach 1955 -1956 Wydział IV Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie prowadził rozpracowanie gen. Romana Abrahama w ramach Sprawy Ewidencyjno-Obserwacyjnej. Powodem inwigilacji był fakt, że był on oficerem WP przed 1939 r. i utrzymywał kontakty z byłymi podkomendnymi. Podczas rozpracowania zastosowano wobec generała i jego bliskich szereg działań operacyjnych, w tym perlustracje korespondencji zagranicznej z siostrą, która mieszkała w Montrealu. W 1956 r. organy bezpieczeństwa zakończyły inwigilację gen. Abrahama stwierdzając że nie „przejawia obecnie wrogiej działalności”.

Ponownie w zainteresowaniu funkcjonariuszy SB gen. Abraham znalazł się w połowie lat 70. W dniu 18 września 1975 r. został zarejestrowany przez Wydział III KSMO w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego krypt. „Dziadek”, ponieważ stwierdzono, że aktywnie angażuje się on w działalność kombatancką, występuje w obronie niszczonego przez władze sowieckie cmentarza „Orląt we Lwowie, uczestniczy w szeregu uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym. W trakcie rozpracowania generał był inwigilowany przez kilku tajnych współpracowników komunistycznej Służby Bezpieczeństwa. Rozpracowanie krypt. „Dziadek” przerwano ponieważ generał Roman Abraham zmarł 26.08.1976 r. w Warszawie.

- Zdjęcie gen. Romana Abrahama z domeny publicznej.

- Plan inwigilacji gen. Romana Abrahama przez komunistyczną Służbę Bezpieczeństwa, Arch. IPN sygn. BU 2418-2.

- [Notatka służbowa z obserwacji SB w czasie uroczystości wmurowania tablicy pamiątkowej ku czci „Orląt Lwowskich” w katedrze św. Jana w Warszawie z 31 października 1975 r.](#), Arch. IPN sygn. BU 2418-2 (plik PDF).

<https://katalog.bip.ipn.gov.pl/informacje/674398>

Jan Jagmin-Sadowski (1895-1977) – generał brygady Wojska Polskiego, dowódca Grupy Operacyjnej „Śląsk” w czasie kampanii obronnej w 1939 r.

W latach 1914-1917 służył w Legionach Polskich. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. zgłosił się do służby w Wojsku Polskim. W latach 1919-1931 pełnił różne funkcje dowódcze. W 1931 r. został przydzielony do 23. Dywizji Piechoty w Katowicach, a od 1936 r. był dowódcą tej jednostki. Odpowiadał za budowę umocnień w ramach Obszaru Warownego „Śląsk”.

W marcu 1939 r. został mianowany generałem brygady i objął dowództwo Grupy Operacyjnej „Śląsk”, która weszła w skład Armii „Kraków”. Wraz z tą jednostką przeszedł szlak bojowy kampanii 1939 r. począwszy od walk na Śląsku, a skończywszy pod Tomaszowem Lubelskim, gdzie po rozbiciu GO „Śląsk” dostał się do niewoli. W kolejnych latach przebywał w niewoli niemieckiej.

W 1945 r. wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, a następnie w 1946 r. powrócił do kraju. Władze komunistyczne przeniósły go w stan spoczynku.

W 1955 r. z uwagi na jego przeszłość wszczęto wobec niego rozpracowanie operacyjne. Z materiałów wynika, że generał pozostawał już od 1949 r. w zainteresowaniu Departamentu IV Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie. Ubecy starali się poznać aktualną sytuację życiową generała oraz jego poglądy polityczne. Uzyskano wówczas dane na temat przedwojennej działalności generała, oraz jego uczestnictwa w walkach 1939 r. Zebrano również szereg danych na temat jego sytuacji osobistej oraz zawodowej. W teczce rozpracowania znajduje się informacja agenturalna w której wskazano, że gen. Jan Jagmin-Sadowski jest "negatywnie nastawiony do obecnego ustroju, w rozmowach z innymi tendencyjnie przekręca fakty polityczne". Agent informował również UB, że Jan

Jagmin-Sadowski napisał książkę o walkach swojej jednostki w 1939 r. "ale biuro historyczne sztabu poleciło mu ją poprawić" co spotkało się z krytyką generała, który miał stwierdzić że komuniści nawet historię fałszują. Na kilka miesięcy przed swoją śmiercią gen. Jan Jagmin-Sadowski w proteście przeciw odznaczeniu Leonida Breżniewa Orderem Virtuti Militari zorganizował uroczystość złożenia na [Jasnej Górze](#) orderów Virtuti Militari przez żyjących jeszcze przedwojennych dowódców wojskowych. 3 maja 1976 r. swoje ordery złożyli w darze Matce Bożej Częstochowskiej generałowie: Jan Jagmin-Sadowski, Roman Abraham oraz Mieczysław Boruta-Spiechowicz. Zmarł w Warszawie 5 października 1977 r.

- Zdjęcie gen. Jana Jagmina-Sadowskiego, Arch. IPN sygn. BU 1532-7564.

- Zdjęcie z pogrzebu gen. Romana Abrahama, od lewej gen. Mieczysław Boruta Spiechowicz z wdową Martą Abraham oraz gen. Jan Jagmin-Sadowski z kobietą w żałobie, sygn. IPN Rz-7-11-1-10-1.

<https://katalog.bip.ipn.gov.pl/informacje/664933>

Mieczysław Galicki (1909-2003) – porucznik 5. Pułku Lotniczego w Lidzie, a następnie pilot w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie.

Po ukończeniu w 1936 r. Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Bydgoszczy w Grupie Technicznej i promocji na podporucznika został przydzielony jako oficer techniczny do 6. Pułku Lotniczego we Lwowie. Po awansie na porucznika przeniesiony do 5. Pułku Lotniczego w Lidzie.

W czasie kampanii obronnej 1939 r. służył w Dowództwie Lotnictwa Armii „Modlin” i pełnił funkcję zastępcy szefa zaopatrzenia. Ewakuowany 18 września 1939 r. do Rumunii, gdzie był internowany do 15 października 1939 r. Pod koniec tego miesiąca dotarł do Francji, gdzie podjął ponownie służbę w lotnictwie i został oficerem technicznym eskadry w bazie lotniczej w Clermont-Ferrand. W czerwcu 1940 r. ewakuowany do Wielkiej Brytanii. Zgłosił chęć pozostania pilotem i został skierowany na kurs pilotażu, który odbywał się od maja do listopada 1942 w Kanadzie. W czerwcu 1943 r. przydzielony do 318 Dywizjonu Myśliwsko-Rozpoznawczego „Gdańskiego”. Był projektantem nieoficjalnego godła dywizjonu czyli 3 kart (trójki kier, asa pik i ósemki karo). W składzie dywizjonu przeszedł kampanię włoską, podczas której odbył 118 lotów bojowych i został 3 razy odznaczony Krzyżem Walecznych. W marcu 1945 r. awansował na kapitana. Od 1 marca 1946 r. do 6 stycznia 1947 r. służył w 309 dywizjonie myśliwskim Ziemi Czerwieńskiej. Zdemobilizowany z Polskich Sił Zbrojnych 18 sierpnia 1947 r., w tym samym miesiącu powrócił do Polski.

Jego losy po powrocie były typowe dla wielu żołnierzy, którzy służyli w Wojsku Polskim na

Zachodzie i z tego tytułu znaleźli się na celowniku komunistycznej tajnej policji politycznej. Mieczysław Galicki od razu został objęty inwigilacją, która towarzyszyła mu w kolejnych miejscach pracy i zamieszkania. Rozpracowywany przez Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Sulęcinie i Mielcu, Wojewódzki Urząd BP we Wrocławiu, w Zielonej Górze i Warszawie, Wydział Informacji Garnizonu Warszawskiego i Urząd ds. BP na m. st. Warszawę. Podejrzewany o sabotaż i szpiegostwo. Pracując jako specjalista od kontroli technicznej jako były oficer „sanacyjny” i „andersowski” znajdował się pod silną presją skomunizowanej dyrekcji zakładów pracy, dla której priorytetem było wykonanie planu, a nie jakość produkcji. Sposób jego traktowania w Warszawskich Zakładach Budowy Urządzeń Przemysłowych ilustruje doniesienie agenturalne z 9 października 1954, w którym agent relacjonował: „prawie co miesiąc odbywało się «torturowanie» Galickiego, aby zgodził się i uznał za gotowy produkt niezakończony. Gdy chodziło o drobne naprawy czy uchybienia, Galicki ustępował. W poważniejszych przypadkach jednak twardo stał przy zachowaniu przepisów.” Dyrektor „nakłaniał Galickiego do podpisania protokołów odbioru ostatecznego. To nakłanianie przybierało takie formy, że (...) krzyczał na cały głos: «to sabotaż, to celowa robota» i bił pięścią w stół”. Mieczysław Galicki zmarł w 2003 r. w Warszawie. Został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

- Mieczysław Galicki, zdjęcie ze zbiorów rodzinnych udostępnione przez p. Wojtkę Matusiaka.

<https://katalog.bip.ipn.gov.pl/informacje/580664>

Biuro Lustracyjne, realizując ustawowe zobowiązania nałożone na Instytut Pamięci Narodowej, systematycznie uzupełnia spis osób pełniących funkcje publiczne oraz katalogi: „osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL”, „osób zajmujących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe PRL” oraz „funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa PRL”.

Dotychczas, w katalogach zostały zamieszczone informacje o 18.750 osobach „rozpracowywanych” przez organy represji PRL, o 110.340 funkcjonariuszach organów bezpieczeństwa państwa komunistycznego oraz o 33.350 osobach na kierowniczych stanowiskach partyjnych i państwowych PRL. Wykaz dotyczący pełniących obecnie funkcje publiczne zawiera informacje o 5238 osobach.

[Link do komunikatu Biura Lustracyjnego IPN, z 27 września 2022 r.](#)

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript